

Innspill til representantforslag 267 S fra FIN – Foreningen for innovasjonsselskaper i Norge

I omstillingen av Norge har innovasjonsselskapene en sentral rolle. De utgjør en innovasjonsinfrastruktur som kobler sammen gründere, etablert næringsliv, forskning/akademia og kapital for å utvikle fremtidens næringsliv.

FIN – Foreningen for innovasjonsselskaper i Norge takker for muligheten til å gi innspill til representantforslaget om Innovasjon Norges organisering. Representantforslaget aktualiserer viktige spørsmål om hvordan det norske virkemiddelapparatet best kan bidra til økt verdiskaping, omstilling og utvikling av flere vekstbedrifter i hele landet.

FIN mener at diskusjoner om organisering av Innovasjon Norge og øvrige virkemidler bør ta utgangspunkt i Norges og næringslivets utfordringer, og hva som gir størst effekt for bedriftene og for samfunnet. I kjølvannet av reduserte budsjetttrammer til Innovasjon Norge i statsbudsjettet for 2026, er det viktig at den politiske diskusjonen ikke begrenses til geografisk lokalisering alene. Lokal tilstedeværelse uten tilstrekkelige ressurser og klare oppdrag gir ikke optimal effekt – det er oppgavene og kapasiteten til å løse dem som bidrar til omstilling og verdiskaping.

I det norske virkemiddelapparatet er det en rekke gevinster å hente gjennom bedre rolleavklaring og samordning. Å avklare roller og ansvar både innad i den norske innovasjonsinfrastrukturen og mellom innovasjonsinfrastrukturen og virkemiddelapparatet er avgjørende både for at næringslivet skal finne frem til rett virkemiddel og for å sikre en mest mulig effektiv bruk av midler.

Gjennom flere tiår er det bygget opp en nasjonal innovasjonsinfrastruktur bestående av innovasjonsselskaper i alle landets regioner. De bistår næringslivet med å utvikle ideer fra forskning, oppstartsbedrifter og eksisterende næringsliv, som enten fører til vekstbedrifter, eller at nye ideer tas i bruk av og omstiller industrien. De bistår bedrifter uavhengig av hvor de er på sin vekstreise og jobber gjennom en hel verdikjede fra FoU til eksport.

Innovasjonsselskapene har ulike roller i det norske innovasjonssystemet. Flere har roller som teknologioverføringskontorer (TTOer) som jobber med å kommersialisere forskningsresultater, inkubatorer som bidrar til vekst og utvikling i både nye og etablerte bedrifter, testsentre/Norsk katapult som tilbyr testinfrastruktur for at bedrifter kan få nye løsninger raskere ut i markedet og klynger som blant annet bidrar til samarbeid mellom bedrifter og forskningsmiljø samt bistår næringslivet med deltakelse i EU-prosjekter. I tillegg har de fleste innovasjonsselskaper egne fond og/eller tette relasjoner til kapitalmiljøer og private investorer. Denne desentrale infrastrukturen er avgjørende for at nasjonale virkemidler faktisk får effekt lokalt og regionalt, og for at omstilling og verdiskaping skjer i hele Norge.

Opgavene innovasjonsselskapene utfører er ofte offentlig-privat finansiert. De er operatører for flere offentlige virkemidler, men eierskapet og forvaltningen av disse virkemidlene er spredt på tvers av en rekke departementer, forvaltningsnivå og virkemiddelaktører inkludert fylkeskommunene. Dagens

fragmenterte organisering øker sannsynligheten for flaskehals og hull i verdikjeden på en bedrifts vekstreise fra FoU til eksport.

God distriktpolitikk er å utnytte pengene slik at bedriftene får best mulig hjelp uavhengig av hvor de holder til i landet. Etter innføringen av regionreformen er det tydelig at det er en duplisering av funksjoner. Dette gjelder både mellom fylkeskommunene og Innovasjon Norges distriktskontorer, og mellom innovasjonsselskapene og Innovasjon Norges distriktskontorer. I dag er det en situasjon hvor det konkurreres om kunder og oppgaver. Her er det mulig med betydelige innsparinger og et mer oversiktlig virkemiddelapparat for bedriftene.

I april 2026 overtok Innovasjon Norge ansvaret for inkubasjonsprogrammet og næringshageprogrammet fra Siva. Det er en derfor nå en unik anledning til å styrke samspillet mellom innovasjonsselskaper og Innovasjon Norge, og sikre at man i minst mulig grad bygger opp parallelle strukturer i virkemiddelapparatet.

Det er behov for å avklare rolle- og oppgavefordeling i virkemiddelapparatet og mellom ulike aktører før det besluttes om Innovasjon Norges distriktskontorer skal opprettholdes. En mulighet er for eksempel at flere oppdrag går fra Innovasjon Norge til innovasjonsselskapene.

Vi har følgende anbefalinger for å sikre et mer effektivt innovasjonssystem med størst mulig effekt av hver krone brukt:

- Innføre tydelige oppdrag og roller mellom virkemidler i hele verdikjeden, slik at alle ledd dekkes, løser definerte oppgaver og bedriftene opplever et koordinert system
- Utnytte eksisterende innovasjonsinfrastruktur/økosystem, fremfor å bygge opp parallelle strukturer i virkemiddelapparatet
- Utforme en nasjonal strategi for innovasjonsselskapenes bidrag i å utvikle vekstbedrifter og økt verdiskaping med et tydelig mandat og mål for samfunnsbidraget
- Virkemidler må tilrettelegge for nasjonalt samarbeid på tvers av innovasjonsselskapene, for å kunne gi bedrifter tilgang på best mulig kompetanse uavhengig av deres lokasjon
- Virkemiddelapparatets oppdragsbrev og rapportering må i større grad måle bidrag til verdiskaping og samfunnsøkonomisk effekt fremfor gjennomførte aktiviteter
- Innføre nasjonale føringer som gir innovasjonsselskapene kostnadsdekning i programmene (kommersialisering fra forskning, inkubasjon, testfasiliteter og klynger).

FIN vil understreke at en videre utvikling av virkemiddelapparatet bør ha som mål å best utnytte eksisterende innovasjonsøkosystemer og kompetansemiljøer i en nasjonal infrastruktur. Et velfungerende samspill mellom Innovasjon Norge og innovasjonsselskapene er avgjørende for å utvikle flere vekstbedrifter og styrke verdiskapingen i hele Norge.

Vennlig hilsen,

Trine Ellingsen
daglig leder

Eli Wathne
seniorrådgiver